

Koninklijk Nederlands Historisch Genootschap

Oproep tot bijdragen Congres 2026

Het veelzijdige egodocument als bron

De bedenker van het woord egodocument, Jacques Presser, benadrukte de veelzijdigheid van zijn vinding. Hoewel hij het in de eerste plaats als een paraplueterm zag voor dagboeken, autobiografieën, memoires, reisverslagen en persoonlijke brieven rekende hij ook interviews, autobiografische romans en zelfportretten tot egodocumenten. Zelfs een muziekstuk kon in zijn ogen autobiografisch zijn. Presser definieerde egodocumenten als 'die bronnen, waarin een ego zich opzettelijk of onopzettelijk onthult of verbergt'. Voor historici is deze ruimhartige definitie een welkom geschenk; ze kunnen er veel kanten mee op, van oral history tot de tekstanalyse van romans en poëzie. Bovendien zijn egodocumenten een goudmijn voor vrijwel alle thema's waar historici zich niet alleen nu maar ook in de toekomst mee bezighouden, omdat egodocumenten een toegang bieden tot emoties en gevoelens, beschrijving van objecten en fysieke omgevingen, politieke en sociale ontwikkelingen.

Nederlandse historici bevinden zich in een geprivilegieerde positie. Zij hebben toegang tot een omvangrijke inventarisatie van egodocumenten van Nederlanders geboren voor 1919 in openbare Nederlandse archieven, bibliotheken en musea. Daarnaast zijn er tal van recente initiatieven in Nederland – denk bijvoorbeeld aan het Nederlands Dagboekarchief, The Black Archives, het Moslim Archief, de oorlogsdagboeken verzameld door het NIOD, IHLIA en DisPLACE – die erop gericht zijn om meer levensverhalen, in het bijzonder die van ondergerepresenteerde historische actoren, boven water te halen, te bewaren en beschikbaar te stellen. Daarmee wordt het archief opgerekt voorbij zijn traditionele grenzen en komt een bredere waaier aan autobiografische bronnen beschikbaar dan voorheen, waardoor onze blik op en kennis van het verleden wordt verruimd.

Op **5 juni 2026** organiseert het KNHG zijn voorjaarscongres, dat een podium wil bieden aan historisch onderzoek en historische praktijken die de veelzijdigheid en het grensverleggende potentieel van egodocumenten als bron inzichtelijk maken. Tot welke nieuwe onderzoeksgebieden en -mogelijkheden en daarmee inzichten hebben de hierboven beschreven ontwikkelingen geleid? Welke thema's en onderzoeksterreinen zullen historici in de toekomst gaan exploreren met behulp van egodocumenten? Hoe worden egodocumenten in de verschillende historische subdisciplines en publiekshistorische praktijken ingezet? Welke nieuwe kennis kunnen we halen uit deze veelzijdige bron?

Oproep

Het KNHG nodigt historische onderzoekers, museale experts en archiefspecialisten uit een bijdrage in te dienen voor dit congres. Na een plenair ochtendprogramma, met daarin een keynote-lezing door Arianne Baggerman, volgen 's middags een aantal sessierondes van elk 75 minuten. Voor uw bijdrage kunt u denken aan een lezing (max. 20 minuten), een papersessie met twee of drie papers, een workshop, of andere activiteiten. In alle voorstellen verwachten wij ruimte voor vragen van en debat met het aanwezige publiek.

Wij nodigen nadrukkelijk ook jonge(re) historici en professionals uit het erfgoed-, onderwijs- en museumveld die zich bezighouden met deze thematiek uit om een voorstel in te dienen.

Koninklijk Nederlands Historisch Genootschap

Voor het congres verwelkomen we bijdragen die nader ingaan op egodocumenten als veelzijdige bron voor historisch onderzoek én historische presentaties.

- Wat leren egodocumenten ons over objecten, emoties, seksualiteit, politieke geschiedenis, de leefomgeving en sociale achtergronden?
- We verwelkomen bijdragen die inzicht geven in de verhouding tussen de inhoud van een egodocument en de sociale achtergrond van de auteur. Zijn er verschillen tussen egodocumenten van elites en subalterne groepen, inclusief gender, zowel in vorm als inhoud? Wat leren die verschillen ons?
- Wat leren we uit het reisverslag als egodocument, zoals de reizen van Nederlanders naar de (voormalige) koloniën, en die van reizigers uit Indonesië en Suriname naar Nederland?
- We zijn benieuwd naar inzichten over de literaire en tekstuele aspecten van egodocumenten, maar ook de autobiografische roman als egodocument, het dagboek als literaire vorm, de verhouding tussen manuscript en gepubliceerde tekst, de literaire vervalsing ingekleed als egodocument, (zelf)censuur en ghostwriting.
- We verwelkomen bijdragen over oral history, interviews, en andere vormen van mondelinge overlevering als egodocument en als veelzijdige bron voor historisch onderzoek en museale presentaties.
- Welke interdisciplinaire verbanden zijn er te leggen tussen geschiedschrijving en de sociale wetenschappen — zoals onderwijskunde, sociologie en antropologie — waarin egodocumenten en levensverhalen (life writing) worden ingezet als methode voor dataverzameling of dataverwerking? Wat kunnen historici leren van deze disciplines?
- Wat is de verhouding tussen en de waardering van de verschillende ‘dragers’ van egodocumentaire informatie: schrift, beeld, geluid, muziek, sociale media en internet? Wat is de relatie tussen schrift en beeld in fotoalbums, dagboeken en sociale media-uitingen?
- Op welke manier worden egodocumenten als bron voor biografieën gebruikt? Hoe maakt persoonlijke archivering van egodocumenten (bewaren, ordenen, selecteren, vernietigen) als autobiografische praktijk deel uit van biografisch onderzoek?
- Welke beperkingen kennen egodocumenten als historische bron en hoe gaan historici om met deze beperkingen?
- Wat zijn de gevolgen van digitalisering en AI voor het onderzoek naar egodocumenten, waaronder nieuwe onderzoeksthema’s (zoals analoge en hybride vormen van autobiografisch schrijven in een postdigitale context en de *metaverse* als vorm van autobiografische representatie)? Wat zijn de mogelijkheden van AI voor het ontsluiten, transcriberen en analyseren van egodocumenten? Welke nieuwe inzichten, zowel in uitvoering als in theorievorming, geeft dat historici?

Indienen

De **deadline** voor voorstellen (maximaal 250 woorden) is **22 maart 2026**. U kunt uw voorstel indienen via info@knhg.nl. Indieners ontvangen rond 15 april 2026 bericht. Het voorjaarscongres vindt plaats op vrijdag 5 juni 2026 (locatie wordt nader bekend gemaakt).

Bij het KNHG streven we naar diversiteit en inclusie in de geschiedbeoefening. We verwelkomen sprekers met verschillende achtergronden en perspectieven, die kunnen bijdragen aan een rijk en veelzijdig historisch debat.